

מכלול זרצוג-גוש עציון

ימי עיון בתנ"ך
קייץ ותשע"ב

פתיחה - הנחת היסוד ושאלת הספר

- קהלת פרק א
- (א) דברי קהלת בן דוד מלך בירושלם:
- (ב) **הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הבל הבל:**
- (ג) **מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש:**
- (ד) דור הלך ודור בא והארץ לעולם עמדת:
- (ה) וזרח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף וזרח הוא שם:
- (ו) הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב סבב הולך הרוח ועל סביבתיו שב הרוח:
- (ז) **כל הנחלים הלכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים הלכים שם הם שבים ללכת:** (ח) **כל הדברים יגיעים לא יוכל איש לדבר לא תשבע עין לראות ולא תמלא און משמע:**
- (ט) **מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שנעשה ואין כל חדש תחת השמש:** (י) **יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא כבר היה לעלמים אשר היה מלפננו:** (יא) **אין זכרון לראשונים וגם לאחרנים שיהיו לא יהיה להם זכרון עם שיהיו לאחרנה:**

(יד) **ידעתי כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם עליו אין להוסיף ומפניו אין לגרע והאלהים עשה שיהיו מלפננו:**
 (טו) **מה שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה והאלהים יבקש את נרדף:**
 (טז) **ועוד ראיתי תחת השמש מקום המושפט שמה הרשע ומקום הצדק שמה הרשע:** (יז) **אמרתי אני בלבי את הצדק ואת הרשע ישפט האלהים כי עת לכל חפץ ועל כל המעשה שם:**

החיים והמוות

(יח) **אמרתי אני בלבי על דברת בני האדם לבנים (שבחר אותם) האלהים ולראות שהם בהמה המה להם:**
 (יט) **כי מקרה בני האדם ומקרה בהמה ומקרה אחד להם כמות זה כן מות זה ורוח אחד לכל ומותר האדם מן הבהמה אין כי הבל הבל:**
 (כ) **הכל הולך אל מקום אחד הכל הנה מן העפר הבל שב אל העפר:**
 (כא) **מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ:** (כב) **וראיתי כי אין טוב מאשר ישמח האדם במעשיו כי הוא חלקו כי מי יביאנו לראות במה שיהיה אחריו:**

האדם מול החברה:

חוליי החברה (עושה, קנאה, עושר ושלטון) ושבתה (עזרה הדדית)

קהלת פרק ד

(א) **ושבתי אני ואראה את כל העשקים אשר נעשים תחת השמש והנה דמעת העשקים ואין להם מנוח ומיד עשקים כח ואין להם מנוח:** (ב) **ושבת אני את הפתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה:** (ג) **וטוב משניהם את אשר עזן לא היה אשר לא ראה את הפעשה הרע אשר נעשה תחת השמש:** (ד) **וראיתי אני את כל עמל ואת כל משרון הפעשה כי היא קנאת איש מרעהו גם זה הבל ורעות רוח:** (ה) **הכסיל תבק את ידיו ואכל את בשרו:** (ו) **טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל ורעות רוח:** (ז) **ושבתי אני ואראה הבל תחת השמש:**

(ח) **יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו ואין קץ בכל עמלו גם עינו לא תשבע עשר ולמי אני עמל ומחשר את נפשי מטובה גם זה הבל וענין רע הוא:**
 (ט) **טובים השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם:**
 (י) **כי אם יפלו האחד יקים את חברו ואילו האחד שיפול ואין שני להקימו:** (יא) **גם אם ישקבו שנים וחס להם ולאחד איך יחס:**
 (יב) **ואם יתקפו האחד השנים יעמדו נגדו ויחויט המשלש לא במתרה ינתק:** (יג) **טוב ילד מספן וחס ממלך זקן וכסיל אשר לא ידע להזהר עוד:**
 (יד) **כי מבית הסורים יצא למלך כי גם במלכותו נולד רש:**
 (טו) **ראיתי את כל החיים הקהלכים תחת השמש עם הילד השני אשר יעמוד תחתיו:** (טז) **אין קץ לכל העם לכל אשר היה לפניו גם האחרונים לא ישמחו בו כי גם זה הבל ורעות רוח:** (יז) **שמור רגלך פאשר תלך אל בית האלהים וקרוב לשמע ממתת הכסילים זבח כי אינם יודעים לעשות רע:**

אדם מול אלוהיו

קהלת פרק ה

(א) **אל תבהל על פיד ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלהים כי האלהים בשמים ואתה על הארץ על כן יהיו דבריך מעטים:**
 (ב) **כי בא החלום ברב ענין וקול כסיל ברב דברים:**
 (ג) **פאשר תדור נדר לאלהים אל תאחר לשלמו כי אין חפץ בכסילים את אשר תדור שלם:** (ד) **טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם:**
 (ה) **אל תתן את פיד לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצר האלהים על קולך וחבל את מעשה ידיך:**
 (ו) **כי ברב חלמות והבלים ודברים הרבה בן את האלהים ראה:**
 (ז) **אם עשק רש וגזל מושפט וצדק תראה במדינה אל תתמה על החפץ כי גבה מעל גבה שמר וגבהים עלהם:**

(ח) **ויתרון ארץ בכל הוא מלך לשדה נעבד:**

עושר שמור לבעליו לרעתו

(ט) **אהב כסף לא ישבע כסף ומי אהב בהמון לא תבואה גם זה הבל:**
 (י) **ברבות הטובה רבו אוכליה ומה פשרון לבעליה כי אם ראות עיניו:**
 (יא) **מותוקה שנת העבד אם מעט ואם הרבה יאכל והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון:** (יב) **יש רעה חולה ראיתי תחת השמש עשר שמור לבעליו לרעתו:**
 (יג) **ואבד העשר ההוא בענין רע והוליד בן ואין בידו מאומה:** (יד) **פאשר יצא מבטן אמו ערום ישוב ללכת כשבא ומאומה לא ישא בעמלו שילך בידו:**
 (טו) **וגם זה רעה חולה כר עמות שבא בן ילד ומה יתרון לו שיעמל לרוח:** (טז) **גם כל ימיו בחפץ יאכל וכעס הרבה והליו וקצר:**

(יז) **הנה אשר ראיתי אני טוב אשר יפה לאכול ולשתות ולראות טובה בכל עמלו שיעמל תחת השמש מספר ימי חייו אשר נתן לו האלהים כי הוא חלקו:** (יח) **גם כל האדם אשר נתן לו האלהים עשר ונכסים והשליטו לאכל ממנו ולשאת את חלקו ולשמח בעמלו זה מתת האלהים הוא:**
 (יט) **כי לא הרבה יזכר את ימי חייו כי האלהים מענה בשמחת לבו:**

קהלת פרק ו

(א) **יש רעה אשר ראיתי תחת השמש ורבה היא על האדם:**
 (ב) **איש אשר יתן לו האלהים עשר ונכסים וכבוד ואינו חסר לנפשו מפל אשר יתאוה ולא ישליטנו האלהים לאכל ממנו כי איש נכרי יאכלנו זה הבל וחלי רע הוא:** (ג) **אם יוליד איש מאה ושנים רבות יהיה רב שיהיו ימי שניו ונפשו לא תשבע מן הטובה וגם קבורה לא יהיה לו אמרתי טוב מפני הנפל:** (ד) **כי בהבל בא ובחפץ ילך ובחפץ שמו יכסה:** (ה) **גם שמש לא ראה ולא ידע נחת לזה מנה:** (ו) **ואלו חיה אלקי שנים פעמים וטובה לא ראה הלא אל מקום אחד הכל הולך:** (ז) **כל עמל האדם לפיהו וגם הנפש לא תמלא:** (ח) **כי מה יתור לחכם מן הכסיל מה לעני יודע לחלף נגד החיים:**
 (ט) **טוב מראה עינים מהלך נפש גם זה הבל ורעות רוח:**
 (י) **מה שהיה כבר נקרא שמו ונדע אשר הוא אדם ולא יוכל לדיו עם שתקוף ממנו:**

אופן קביעת הנחת היסוד: א. לדרוש ולתור בחכמה

(יב) **אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלם:**
 (יג) **ונתתי את לבי לדרוש ולתור בחכמה על כל אשר נעשה תחת השמים הוא ענין רע נתן אלהים לבני האדם לענות בו:**
 (יד) **ראיתי את כל הפעשים שנעשו תחת השמש והנה הבל הבל ורעות רוח:** (טו) **מענות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות:**
 (טז) **דברתי אני עם לבי לאמר אני הנה הגדלתי והוספתי חכמה על כל אשר היה לפני על ירושלם ולבי ראה הרבה חכמה ודעות:**
 (יז) **ואתנה לפיכך חכמה ודעות חללות ושכלות ידעתי שגם זה הוא רעיון רוח:** (יח) **כי ברב חכמה רב כעס ויוסין דעות יוסין מקאוב:**

אופן קביעת הנחת היסוד: ב. בחינת הנאות החיים

קהלת פרק ב

(א) **אמרתי אני בלבי לכה נא אנסקה בשמחה וראה בטוב והנה גם הוא הבל:** (ב) **לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה מה זה עשה:**
 (ג) **יתרתי בלבי למשוך בנין את בשרי ולבי נהג בחכמה וקאחו בסכלות עד אשר אראה אי זה טוב לבני האדם אשר יעשו תחת השמים מספר ימי חייהם:** (ד) **הגדלתי מעשי בניתי לי בתיים ונטעתי לי קרמים:** (ה) **עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ כל פרי:**
 (ו) **עשיתי לי ברכות מים להשקות מהם יער צומח עצים:**
 (ז) **קניתי עבדים ושפחות ובני ביתי לי גם מקנה בקר וצאן הרבה היה לי בכל שהיו לפני בירושלם:** (ח) **כנסתי לי גם כסף וזהב וסגלות מלכים והמדינות עשיתי לי שרים ושרות ותענות בני האדם שדה נשדות:**
 (ט) **וגדלתי והוספתי בכל שהיה לפני בירושלם את חכמת עמדה לי:**
 (י) **וכך אשר שאלו עלי לא אצלתי מהם לא מנעתי את לבי מלפני שמחה כי לבי שמח בכל עמלי וזה היה חלקי מפל עמלי:**
 (יא) **ופניתי אני בכל מעשי שעשיתי ודיבעמל שעמלתי לעשות והנה הבל הבל ורעות רוח ואין יתרון תחת השמש:**

היש יתרון לחכמה ולעמלו של החכם?

(יב) **ופניתי אני לראות חכמה והוללות וסכלות כי מה האדם שיבוא אחרי המלך את אשר כבר עשוהו:** (יג) **וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך:** (יד) **החכם עיניו בראשו והכסיל בחפץ הולך וידעתי גם אני שמוקרה אחד יקרה את כלם:**
 (טו) **ואמרתי אני בלבי כמקרה הכסיל גם אני יקרני ולמה חכמתי אני אז יתר ודברתי בלבי שגם זה הבל:** (טז) **כי אין זכרון לחכם עם הכסיל לעולם בשכר הימים הבאים הכל נשפח ואיך ימות החכם עם הכסיל:**
 (יז) **ושנאתי את החיים כי רע עלי הפעשה שנעשה תחת השמש כי הבל הבל ורעות רוח:** (יח) **ושנאתי אני את כל עמלי שאני לעמל תחת השמש שאניחמו לאדם שיהיה אחרי:** (יט) **ומי יודע החכם יהיה או סכל וישלם בכך עמלי שעמלתי ושחכמתי תחת השמש גם זה הבל:** (כ) **וסבותי אני ליאש את לבי על כל העמל שעמלתי תחת השמש:** (כא) **כי יש אדם שעמלו בחכמה ובעדות ובכשרון ולאדם שלא עמל בו ותננו חלקו גם זה הבל ורעה רפה:**
 (כב) **כי מה הוה לאדם בכל עמלו וברעיון לבו שהוא עמל תחת השמש:**
 (כג) **כי כל ימיו מכאבים וכעס ענינו גם בלילה לא שכב לבו גם זה הבל הוא:** (כד) **אין טוב באדם שיאכל ושתה והראה את נפשו טוב בעמלו גם זה ראיתי אני כי מיד האלהים היא:** (כה) **כי מי יאכל ומי יחוש חוף ממני:**
 (כו) **כי לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעות שמחה ורחוקטא נתן ענין לאסוף ולקנוס לתת למי שטוב לפניו האלהים גם זה הבל ורעות רוח:**

שיר העיתים

קהלת פרק ג

(א) **אכל עמו ועת לכל חפץ תחת השמים:**
 (ב) **עת ללדת ועת למוות עת לטעת ועת לעקור נטוע:**
 (ג) **עת להרוג ועת לרפוא עת לפרוץ ועת לבנות:**
 (ד) **עת לבכות ועת לשחוק עת כפוד ועת רקוד:**
 (ה) **עת להשליך אבנים ועת כנוס אבנים עת לחבוק ועת לרחק מחבק:**
 (ו) **עת לבקש ועת לאבד עת לשמור ועת להשליך:**
 (ז) **עת לקרוע ועת לתפור עת לחשות ועת לדבר:**
 (ח) **עת לאהב ועת לשנא עת מלחמה ועת שלום:**

(ט) מה יתרון העושה באשר הוא עמל:

(י) **ראיתי את הענין אשר נתן אלהים לבני האדם לענות בו:**
 (יא) **את הבל עשה יפה בעתו גם את העלם נתן בלבם מבלי אשר לא ימצא האדם את הפעשה אשר עשה האלהים מראש ועד סוף:**
 (יב) **ידעתי כי אין טוב גם כי אם לשמח ולעשות טוב בחייו:**
 (יג) **וגם כל האדם שיאכל ושתה וראה טוב בכל עמלו מתת האלהים הוא:**

אדם מול החברה: "מה טוב לאדם בחיים"?

(יא) כי יש דברים הרבה מרבים הבל מה יתר לאדם:

(יב) כי מי יודע מה טוב לאדם בחיים מספר ימי הבלו ונעשם כצל אשר מי יגיד לאדם מה יהיה אחריו תחת השמש:

קהלת פרק ז (טוב חכם מכסיל)

(א) טוב שם משמון טוב ויום המות מיום הנולדו:

(ב) טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף כל האדם

והחי יתן אל לבו: (ג) טוב פעם משחוק כי ברע פנים ייטב לב:

(ד) לב חכמים בבית אבל ולב כסילים בבית שמחה:

(ה) טוב לשמוע בעצרת חכם מאיש שמע שיר כסילים:

(ו) כי קול הסירים תחת הסיר כן שחוק הכסיל וגם זה הבל:

(ז) כי העשק והלל חכם יאבד את לב מתנה:

(ח) טוב אחרית דבר מראשיתו טוב ארץ רוח מגבה רוח:

(ט) אל תבהל ברוחך לבעוס כי כעס בחיק כסילים נוח:

(י) אל תאמר מיה הנה שהימים הראשנים היו טובים מאלה כי לא מחכמה

שאלת על זה: (יא) טובה חכמה עם נחלה ויתר לראי השמש:

(יב) כי בצל החכמה בצל הכסף ויתרון דעות החכמה תחיה בעליה:

אדם מול אלוהיו: צדיק ורע לו רשע וטוב לו

(ג) ראה את מעשה האלהים כי מי יוכל לתקן את אשר עתו:

(ד) ביום טובה הנה בטוב וביום רעה ראה גם את זה לעמות זה עשה האלהים

על דברת שלא ימצא האדם אחריו מאומה:

(טו) את הכל ראיתי בימי הבל יש צדיק אבד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו:

(טז) אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר למה תשומם:

(יז) אל תרשע הרבה ואל תהי סכל למה תמות בלא עתך: (יח) טוב אשר

תאחו בזה וגם מזה אל תנח את ידך כי ראה אלהים יצא את כלם:

(בחינת הגמול באמצעות החכמה)

(ט) החכמה תעז לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר:

(כ) כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא:

(כא) גם ככל הדברים אשר יזכרו אל תתן לבך לא תשמע את עבדך

מקלאך: (כב) כי גם פעמים רבות ידע לבך אשר גם אתה קוללת אחרים:

(כג) כל זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה מפני:

(כד) רחוק מה שהיה ועמק עמק מי ימצאו: (כה) סבותי אני ולפי לדעת

ולתור וביקש חכמה וקשבון ולדעת רשע כסל והסקלות הוללות:

(כו) ומוצא אני מר ממות את האשה אשר היא מצודים וחרמים לבה אסורים

ידיה טוב לפני האלהים: פולט מפנה וחוטא ילכד בה:

(כז) ראה זה מצאתי אמרה קהלת אחת למצא חשבון:

(כח) אשר עוד בקשה נפשי ולא מצאתי אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל

אלה לא מצאתי:

(כט) לבד ראה זה מצאתי אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו

חשבנות רבים:

צדיק ורע לו רשע וטוב לו

קהלת פרק ח

(א) מי פה חכם ומי יודע פשר דבר חכמת אדם תאיר פניו ועז פניו ישנא:

(ב) אני פי מלך שמור ועל דברת שבועת אלהים

(ג) אל תבהל מפניו תלך אל תעמד בדבר רע כי כל אשר יחפץ יעשה:

(ד) באשר דבר מלך שלטון ומי יאמר לו מה תעשה:

(ה) שומר מצוה לא ידע דבר רע ועת ומשפט ידע לב חכם:

(ו) כי לכל חפץ יש עת ומשפט כי רעת האדם רבה עליו:

(ז) כי איננו ידע מה שיהיה כי באשר יהיה מי יגיד לו:

(ח) אין אדם שליט ברומ לכלוא את הרוח ואין שלטון ביום המות ואין

משלחת במלחמה ולא ימלט רשע את בעליו:

(ט) את כל זה ראיתי ונתון את לבי לכל מעשה אשר תחת השמש עת

אשר שלט האדם באדם קרע לו:

(י) ובכו ראיתי רשעים קברים ונבאו ומקום קדוש יהלכו וישתכחו בעיר אשר

כן עשו גם זה הבל: (יא) אשר אין נעשה פתגם מעשה הרעה מהרה על פן מלא

לב בני האדם בהם לעשות רע:

(יב) אשר חטא עשה רע מאת ומאריך לו כי גם יודע אני אשר יהיה טוב

ליחא האלהים אשר ייראו מלפניו:

(יג) וטוב לא יהיה לרשע ולא יאריך ימים כצל אשר איננו ראה מלפני אלהים:

(יד) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מוגע אלהם כמעשה

הרשעים ויש רשעים שמגיע אלהם כמעשה הצדיקים אמרתי שגם זה הבל:

(בחינת הגמול באמצעות החכמה)

(טו) וישפתי אני את השמחה אשר אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכל

ולשתות ולשמחה והוא ילוננו בעמלו ימי חייו אשר נתן לו האלהים תחת

השמש: (טז) באשר נתתי את לבן לדעת חכמה ולראות את הענין אשר נעשה

על הארץ כי גם ביום ובפיקה שנה בעיניו איננו ראה:

(יז) וראיתי את כל מעשה האלהים כי לא יוכל האדם למצוא את המעשה

אשר נעשה תחת השמש בשל אשר יעמל האדם לבקש ולא ימצא וגם אם

יאמר החכם לדעת לא יוכל למצוא:

החיים והמוות

קהלת פרק ט

(א) כי את כל זה נתתי אל לבי ולבון את כל זה אשר הצדיקים והחכמים

ועבדיהם ביד האלהים גם אהבה גם שנאה אין יודע האדם הכל לפניהם:

(ב) הכל כאשר לכל מקרה אחד לצדיק ולרשע לטוב ולשהור ולטמא ולזבח

ולאשר איננו זבח כטוב כחטא הנשבע באשר שבועה ירא:

(ג) זה רע בכל אשר נעשה תחת השמש כי מקרה אחד לכל וגם לב בני האדם

מלא רע והוללות בלבבם בחייהם ואחריו אל המתים: (ד) כי מי אשר יחבר

אך כל החיים יש בטחון פי לבלב מי הוא טוב מן הארץ המת:

(ה) כי החיים יודעים שימותו והמתים אינם יודעים מאומה ואין עוד להם

שקר כי נשכח זכרם: (ו) גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר אבדה וחלק

אין להם עוד לעולם בכל אשר נעשה תחת השמש: (ז) לך אכל בשמחה לחמד

ישתה בלב טוב וינד כי כבר רצה האלהים את מעשיך:

(ח) בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר:

(ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת כל ימי חיי הבלך אשר נתן לך תחת

השמש כל ימי הבלך כי הוא חלקך בחיים ובעמלך אשר אתה עמל תחת

השמש: (י) כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון ודעת

וחכמה בשאול אשר אתה הלך שמה:

(יא) וישבתי וראה תחת השמש כי לא לקלים המרוץ ולא לגבורים המלחמה

וגם לא לחכמים לחם וגם לא לנבנים עשר וגם לא לידעים חן כי עת ופגע

יקרה את כלם: (יב) כי גם לא ידע האדם את עתו פדגים שנאחזים

במצודה רעה וכצפרים האחזות בפה פהם יוקשים בני האדם לעת רעה

קשתפול עליהם פתאם:

מעלותיו של החכם לעומת חסרונותיו של הכסיל

(יג) גם זה ראיתי וחכמה תחת השמש וגדולה היא אלי:

(יד) עיר קטנה ואנשים בה מעט ובא אליה מלך גדול וסבב אתה ובנה עליה

מצודים גדלים: (טו) ומצא בה איש מספן חכם וימלט הוא את העי בחכמתו

ואדם לא זכר את האיש המספן ההוא:

(טז) ואמרתי אני טובה חכמה מגבורה וחכמת המספן בוויה ודבריו אינם

נשמעים: (יז) דברי חכמים בנחת נשמעים מועקות מושל בכסילים:

(יח) טובה חכמה מכפי קרב וחוטא אחד יאבד טובה הרבה:

קהלת פרק י

(א) זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט:

(ב) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו:

(ג) וגם בדרך קשקל הלך לבו חסר ואמר לכל סכל הוא:

(ד) אם רוח המושל תעלה עליו מקומך אל תנח כי מרפא נניח חטאים

גדולים: (ה) יש רעה ראיתי תחת השמש כשנגה שליח מלפני השליט:

(ו) נתן הסכל במרומים רבים ונשירים בשפל לשבו:

(ז) ראיתי עבדים על סוסים ושירים הלכים בעבדים על הארץ:

(ח) חפר גומץ בו פול ופרץ גדר ושכנו נחש:

(ט) משיע אבנים יעצב בהם בוקע עצים יסכן גם:

(י) אם קחה הפרזל והוא לא פנים קלל וחיילים יגברו יתרון הכשיר חכמה:

(יא) אם ישך נחש בלוא לחש ואין יתרון לבעל הלשון:

(יב) דברי פי חכם חן ושמחות כסיל תבלענו:

(יג) תחלת דברי פיהו סכלות ואחרית פיהו הוללות רעה:

(יד) והסכל הרבה דברים לא ידע האדם מה שיהיה ואשר יהיה מאחריו מי

יגיד לו: (טו) עמל הכסילים תנגעו אשר לא ידע ללכת אל עיר:

(טז) אי לך ארץ שפולקך נער ושריף בפקר יאכלו:

(יז) אשריך ארץ שפולקך בן חורים ושריף בעת יאכלו בגבורה ולא בשתי:

(יח) בעצלותים ימך המקרה ובשפלות נדים ידלף הבית:

(יט) לשחוק עשים לחם ויין ישמח חיים והכסף יענה את הכל:

(כ) גם במדעך מלך אל תקלל ובחדרי משפך אל תקלל עשיר כי עוף השמים

יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר:

מסקנות ועצות: ילדות ובחרות

קהלת פרק יא

(א) שלח לחמד על פני המים כי ברב הימים תמצאו:

(ב) תן חלק לשבעה וגם לשמונה כי לא תדע מה יהיה רעה על הארץ:

(ג) אם ימלאו העבים גשם על הארץ וריקו ואם יפול עץ בדרום ואם בצפון

מקום שיפול העץ שם יהוא: (ד) שמר רוח לא יזרע וראה בעבים לא יקצור:

(ה) כאשר אינך יודע מה דרך הרוח נעצמים בבתן המלאה ככה לא תדע את

מעשה האלהים אשר יעשה את הכל:

(ו) בפקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך כי אינך יודע אי זה יכשר הזה או

זה ואם שניהם כפאחד טובים: (ז) וקתוק האור וטוב לעינים לראות את

השמש: (ח) כי אם שנים הרבה יהיה האדם בכלם ישמח ויזכר את ימי החשך

כי הרבה יהי כל עבא הבל:

(ט) שמח בחור בגל ויתיד ויטיבך לבך בימי בחורותך וחלך בדרך לבך ובמראי

עיניך ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט:

(י) והסר פעם מלפך והעבר רעה מבשרך כי הילדות והשחרות הבל:

מסקנות ועצות: ימי הזקנה

קהלת פרק יב

(א) וזכר את בוראיך בימי בחורתך עד אשר לא יבאו ימי הרעה והגיעו שנים

אשר תאמר אין לי בהם חפץ: (ב) עד אשר לא תחשך השמש והאור והקרת

והכוכבים ושבו העבים אחר הגשם: (ג) ביום שינועו שמרי הבית והתענותו

אנשי החיל ובטלו הסחנות כי מעטו וחשכו הראות בארבות:

(ד) וסגרו דלתים בשוק בשפל קול הסחנה ויקום לקול הצפור וישחן כל בנות

השיר: (ה) גם מגבה יראו ותתחתיים בדרך וינאץ השקד ויסתבל החגב ותפר

האביונה כי הלך האדם אל בית עולמו וסבבו בשוק הסופדים: (ו) עד אשר לא

ירתק חבל הכסף ותרח גלת הזקב ותשבר פד על המבוע ונרץ הגלגל אל הבור:

(ז) וישב העפר על הארץ קשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה:

סיכום

(ח) הבל הבלים אמר השוקלת הכל הבל:

(ט) יתר שהיה קהלת חכם עוד למד דעת את העם ואזו וחסר תקון משלים

הרבה: (י) בקש קהלת למצא דברי חפץ וכתוב ישר דברי אמת:

(יא) דברי חכמים בדרך בנות וכמשמרות נטועים בעלי אספות נתנו מרעה אחד:

(יב) ויתר מהפה בני הארץ עשות ספרים הרבה אין קץ ולהג הרבה יגעת בשר:

(יג) סוף דבר הבל נשמע את האלהים ורא ואת מצותיו שמור

כי זה כל האדם:

(יד) כי את כל מעשה האלהים יבא במשפט על כל מעלם אם טוב ואם רע: